

Asia: VN/22303/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi esitutkintalain, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain ja oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 3 b §:n muuttamisesta

Esitutkintaa ja syyteharkintaa koskevat muutosehdotukset

1. Asianomistajan yksityisoikeudellisen vaatimuksen selvittäminen

Siviilioikeudellisia kiistoja on Tullin rikostutkinnassa varsin harvoin.

2. Rikosilmoituksen kirjaaminen

-

3. Esitutkinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

Tullin osalta rikosilmoitusharkinta on pientä. Esitys siitä, että esitutkinta voitaisiin lopettaa vähäisissä tapauksissa, ilman syyttäjälle tehtävää rajoitusesitystä on hyvä. Nykyisin syyttäjälle tehtävä rajoitusesitys päätöksineen on vain tarpeeton lisätoimi – syyttäjä harvoin ainakaan tullirikoksissa päätyy muuhun kuin esitettyyn lopputulokseen.

4. Ilmoitus epäillyn oikeuksista ja kuulusteltavalle tehtävät ilmoitukset

-

5. Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän yhteistyövelvollisuus sekä loppulausuntomenettely

Syyttäjäyhteistyön muuttaminen neuvotteluvollisuudeksi on nykyisillä syyttäjien resursseilla ja alueilla kestävä ratkaisu, joka todellisuudessa vain viivästyttää sekä käynnissä olevia syyttäjien töitä, että esitutkinnan toimittamista. Syyttäjillä ei nykyisin ole aikaa syyttäjäyhteistyöhön kuten aiemmin oli. Lisäksi syyttäjätöiden organisointi, jossa juttu laskeutuu toiselle puolelle Suomea kuin missä esitutkinta suoritetaan ja siirtyy ennen varsinaista syyteharkintaa kolmelle tai neljälle eri syyttäjälle tuottaa todellisuudessa vain lisätyötä. Tullin näkemyksen mukaan nykyiset järjestelyt syyttäjän kanssa ovat toimivia. Lainsäädäntöhankeen tulisi selvittää mikä lisäarvo ehdotetuilla muutoksilla on ja voiko niitä saattaa tehokkaasti voimaan ilman erillisten lisäresurssien kohdentamista viranomaisille.

Loppulausuntomenettelyn kehittäminen voisi teoriassa tuoda valmiimpia juttuja syyteharkintaan. Valitettavasti käytännössä varsin harvoin näin tulee tapahtumaan. Loppulausunto on parhaimmillaan oikeudellisten kysymysten esiin nostamista, sen määrittelyä mikä asiassa on riitaisaa ja mikä ei. Käytännössä loppulausunnon tekeminen aiheuttaa usein annettuihin määräaikoihin lisäaikaa pyytämistä, jo esitutkinnassa esitetyn kiistämisen toistamista ja merkityksettömien lisätutkintatoimien esittämistä. Nykyisellään ja esitetyssä muodossa loppulausuntomenettely pidentää esitutinnan aikaa, mutta ei tuo merkittävää lisäarvoa itse tutkinnalle tai syyteharkinnalle.

6. Perusteluvelvollisuuden keventäminen

-

7. Yleistiedoksianto erityisen laajoissa rikosasioissa

Yleistiedoksiannon käyttäminen jatkossa olisi järkevää.

8. Tiedottaminen esitutkinnassa

-

Rikosasioiden tuomioistuinkäsittelyä koskevat muutosehdotukset

1. Tiedoksiantosäätely

-

2. Kirjallinen menettely

-

3. Poissaolokäsittely

-

Ehdotusten vaikutukset ja muut huomiot

1. Onko teillä lisättävää tai huomioita vaikutustenarviointiin?

Mikäli ehdotettuja muutoksia saatetaan voimaan, sillä tulee olemaan Tullin näkemyksen mukaan resursseja lisäävä merkitys.

2. Onko teillä huomioita ehdotusten toimeenpanosta tai lakien voimaantulosta?

-

3. Onko teillä muita huomioita luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Kansallinen rikosprosessi on ajatuksellisesti rakennettu suomalaisia ja Suomessa asuvia henkilöitä ajatellen. Tullin rikostorjuntaympäristössä ulkomailla asuvat ja vain Suomessa käyvät henkilöt koostavat yli puolet Tullin asiakkaista. Kokonaisuutena ajatellen Tullin nykyinen prosessi on toimiva eikä sen muuttamiseksi ole Tullin näkökulmasta tarvetta.

Anttila lisakki
Tulli.fi